

GONZALO CASTRO DE LA MATA
Predsednik
Inspeksijske komisije

IPN ZAHTEV RQ 15/05

23. oktobar, 2015

**MEMORANDUM IZVRŠNIM DIREKTORIMA
MEĐUNARODNE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ**

Zahtev za inspekciju

REPUBLIKA SRBIJA: Projekat hitne sanacije od poplava (P152018)

Obaveštenje o neregistraciji

Rezime

1. U skladu sa paragrafom 17 Rezolucije¹ o formiranju inspeksijske komisije (“Komisija”), ovim Vas informišem da je 8. septembra, 2015., Komisija primila Zahtev za inspekciju (“Zahtev”) Projekta hitne sanacije od poplava u Srbiji finansiranog od Banke (“Projekat”), zbog zabrinutosti oko odvodnjavanja poplavljenih rudnika i navodnih posledica za stanovnike iz zajednica u okolini. Zahtev i relevantni dokumenti² su priloženi uz ovo Obaveštenje.

2. Komisija je obavila temeljnu analizu u skladu sa svojim ažuriranim Procedurama za operacije³ kako bi utvrdila prihvatljivost ovog Zahteva. Na osnovu toga, Komisija je odlučila da ne registruje ovaj Zahtev utvrdivši da navodne štete nisu povezane sa Projektom finansiranim od Banke.

Zahtev

3. Ovaj Zahtev je podneo Centar za ekologiju i održivi razvoj (CEKOR), srpska NVO koja se bavi pitanjima ekologije, energije i ljudskih prava. U Zahtevu se obrazlaže da CEKOR zastupa jednu porodicu koja živi u selu Radljevo, opština Ub, Srbija, u blizini otvorenog kopa za ugalj Tamnava-Zapadno Polje. U Zahtevu se tvrdi da je ova porodica “samo jedan primer” te da postoje brojni drugi ljudi u blizini u sličnoj situaciji, ali “*koji možda još uvek nemaju dovoljno hrabrosti da podnesu svoje želbe.*”

¹ Inspeksijski odbor Svetske banke, Međunarodna banka za rekonstrukciju i razvoj, Rezolucija br. IBRD 93-10 (u daljem tekstu “Rezolucija”).

² Zahtev uključuje sledeće priloge: fotografije i mapu terena oko kuće Podnosioca Zahteva, pismo organizacije CEKOR personalu Svetske banke, kao i potpis Podnosioca Zahteva.

³ Vidite na:

<http://ewebapps.worldbank.org/apps/ip/PanelMandateDocuments/2014%20Updated%20Operating%20Procedures.pdf>

4. Zahtev opisuje “štetu i povrede” za pojedince koji nisu preseljeni i “ostaju izloženi na ozbiljne negativne efekte ekološke, zdravstvene i materijalne prirode.” Ugroženi pojedinci žive na oko 200 metara od otvorenog kopa rudnika i tvrde da stradaju zbog emisija, vibracija, zagađenja bukom i nedostatka pitke vode. U Zahtevu se tvrdi da odvodnjavanjem rudnika, Svetska banka doprinosi stradanju ovih ljudi time što ne posvećuje dovoljno pažnje pitanju preseljavanja. U Zahtevu se takođe tvrdi da su se prilikom odvodnjavanja rudnika trebale primenjivati OP 4.12 zbog potrebe od preseljavanje i zaposedanja zemljišnih površina.

5. U Zahtevu se navodi da personal Banke, i pored sporazuma da obavi posetu području zajedno sa NVO CEKOR, niju uključio NVO u svojoj poseti te da je “*dao mišljenje na osnovu nedovoljnih informacija*” zato što CEKOR nije dobio mogućnost da prezentira svoje informacije.

6. U Zahtevu se eksplicitno navodi da “*inspeksijska komisija [treba] dati preporuku izvršnim direktorima Svetske banke da pokrenu istragu o ovim pitanjima.*”

Projekat

7. Zahtev se odnosi na Projekat hitne sanacije od poplava finansiranog od Svetske banke. Odbor banke je odobrio Projekat za finansiranje investicija (IPF) 3. oktobra, 2014., koji je pripremljen kao hitni projekat za situacije gde su kapaciteti ograničeni, u ukupnom iznosu od 300 miliona US\$. Predviđeni datum okončanja projekta jeste 31. decembar, 2017.

8. Razvojni ciljevi Projekta jesu: (i) pomoć u ponovnom uspostavljanju sposobnosti energetskog sistema da pouzdano odgovori na domaće potrebe, (ii) zaštita izvora prihoda za poljoprivrednike na području koje je stradalo od poplava, (iii) zaštita stanovnika i njihovog vlasništva od poplava, kao i (iv) poboljšanje sposobnosti Pozajmljivača za efektivni odgovor na nesreće.

9. Projekat sadrži četiri komponente i nekoliko pod-komponenti. Zahtev se odnosi konkretno na pod-komponentu 1C: Odvodnjavanje otvorenog kopa rudnika Tamnava-Zapadno polje (oko 26 miliona US\$), koje sprovodi Elektroprivreda Srbije (EPS), energetska kompanija u državnom vlasništvu. Prema Dokumentu o proceni projekata (PAD), ova pod-komponenta ima za cilj podržati prvi kritični korak kako bi rudnik mogao opet početi sa radom i kako bi se izbegle ozbiljne zdravstvene opasnosti povezane sa poplavljenim rudnikom. Pored toga, EPS će kasnije poduzeti dopunske aktivnosti za rehabilitaciju rudnika i opreme za eksploataciju uglja koje su van opsega ovog Projekta.⁴

10. Projekat pripada Kategoriji B u skladu sa ekološkom procenom, što nalaže sledeće procedure u pogledu njegove bezbednosti: Ekološka procena (OP/BP 4.01), Spravljanje sa štetočinama (OP/BP 4.09), Nametnuto preseljavanje (OP/BP 4.12), te mere u vezi Projekata povezanim sa međunarodnim vodama (OP/BP 7.50). U PAD-u se navodi da komponenta odvodnjavanja rudnika ne zahteva zaposedanje dopuskog zemljišta ili nametnuto preseljavanje ljudi.⁵

⁴ Dokument o proceni projekta (u daljem tekstu “PAD”) o Predloženom zajmu u iznosu od 227, 48 miliona EUR (što odgovara na 300 miliona US\$) Republici Srbiji za Projekat hitne sanacije od poplava (2014): str. 7.

⁵ PAD, str. 19.

Nalazi i odluka komisije

11. Nakon prijema Zahteva, Komisija je objavila Obaveštenje o prijemu na svojoj veb-strani, te pregledala informacije prezentirane u Zahtevu i dokumentima Projekta. Komisija je takođe stupila u kontakt sa Podnosiocima i susrela se sa rukovodnim personalom iz Banke kako bi dobila dopunske informacije.

12. U skladu sa svojim Procedurama za operacije,⁶ Komisija je htela da potvrdi sledeće kriterijume o prihvatljivosti Zahteva: (i) da nije neozbiljan, apsurdan ili anonimn; (ii) da je projekat/program na koji se ovaj Zahtev podržan od Banke, te da nije završen, ili da do datuma prijema nije isplaćeno više od 95% odobrenih sredstava; (iii) da nije povezan sa nabavkama; i (iv) da Komisija nije imala prethodne preporuke. U vezi kriterijuma prihvatljivosti (ii), da se navodne štete mogu prihvatljivo povezati sa najmanje jednom komponentom Projekta ili programa finansiranog od Banke, Komisija je u kontekstu svoje detaljne analize odlučila da poseti područje Projekta kako bi dobila solidno razumevanje geografske situacije Projekta i prirode navodnih šteta. Od 11. to 13. oktobra 2015., Član Komisije Jan Mattsson i Analitičarka Operacija Birgit Kuba bili su u Srbiji kako bi se susreli sa Podnosiocima, sa CEKOR-om i sa personalom Banke.

13. U toku ove posete, Podnosioci su objasnili Komisiji da već duže godina stradaju zbog rudarskih aktivnosti koje se obavljaju u neposrednoj blizini njihovih domova. Podnosioci su informisali Komisiju da nisu preseljeni zato što nisu dobili adekvatne opcije i kompenzaciju za preseljavanje, da su vibracije prouzrokovale pukotine u njihovim kućama, te da pate od zagađenja bukom i nedostatka pitke vode. Komisija ima razumevanje za dugogodišnje štete i stradanja Podnosioca prouzrokovane ekspanzijom rudnika, koji se danas nalazi veoma blizu njihovih domova. Komisija je takođe videla pukotine u zidovima kuća Podnosioca i dobila neposredne informacije u vezi zagađenja bukom, kao i o medicinskim problemima i stresa prouzrokovanim od nesigurnosti koje osećaju u vezi svoje budućnosti. I pored toga što je Komisija objasnila da takvi zahtevi povezani sa prošlošću nisu u domenu njenog rada, Podnosioci su je informisali da postoje dve žalbe konkretno u odnosu na EBRD. Podnosioci su takođe informisali Komisiju da očekuju preseljavanje u narednih nekoliko meseci i pored toga što ne znaju gde i kako će biti kompenzirani. Komisija želi podvući da se ove informacije trebaju smatrati jedino kao širi kontekst pitanja.

14. Personal Banke je podvukao da su sve aktivnosti Svetske banke na ovom području ograničene na odvodnjavanje rudnika, te da nema nikakvog angažovanja Banke u prošlim, sadašnjim, ili budućim operacijama rudnika. Banka takođe nije bila uključena u rehabilitaciju rudarske opreme. Personal Banke je podvukao da je odvodnjavanje bila hitna operacija u odgovor na energetska nesigurnost nakon velikih poplava u maju 2014.

15. Komisiji su prikazane mape sa tačnim lokacijama gde su obavljane aktivnosti Svetske banke. Personal Banke je objasnio Komisiji da su pumpe pod kontrolom Svetske banke bile locirane na oko 3,5 i 6 kilometara od domova Podnosioca i njihovih suseda. U toku odvodnjavanja, u Projektu je donesena odluka o usporavanju procesa odvodnjavanja kako bi

⁶ Konkretno, paragrafi 23 do 25 Ažuriranih procedura za operacije (2014).
<http://ewebapps.worldbank.org/apps/ip/PanelMandateDocuments/2014%20Updated%20Operating%20Procedures.pdf>

se izbeglo bilo kakvo pomeranje ili erozija zemljišta. Komisiji je rečeno da su u Projektu izmerena pomeranja zemljišta oko otvorenog kopa rudnika (koji je takođe blizu kuća Podnosioca) te da u toku čitave operacije nisu zabeležena nikakva pomeranja. Što se tiče zagađenja bukom, Komisija je informisana da već na samo 500 metara udaljenosti od pumpi, nivo buke ostaje u dozvoljenim granicama. Podnosioci su potvrdili Komisiji da porodica nije mogla čuti pumpe iz svojih domova. Personal Banke je objasnio da proces odvodnjavanja ne stvara zagađivanje vazduha. Što se tiče snabdevanja vodom, komisija je saznala da voda za snabdevanje naseljenog područja oko rudnika nije povezana sa rekom Kolubara gde se ispumavala voda iz poplavljenog rudnika. Ovo područje se snabdeva vodom iz jednog kapaciteta za pročišćavanje vode na drugoj strani rudnika, koji nije povezan sa Projektom.

16. Personal Banke je dalje informisao Komisiju da je Vlada Srbije zatražila od Svetske banke da podrži konsolidaciju nasipa reke Kladnice. Banka je donela odluku da ne podrži ovu operaciju kako bi izbegla svoju involviranost u buduću ekspanziju rudnika uglja, tako da angažman Banke ostaje ograničen jedino na aktivnost odvodnjavanja. Komisija navodi da je Svetska banka, putem svoje Međunarodne finansijske korporacije, posvećena podršci razvoja u Srbiji sektora energije vetra.⁷

17. U zaključku, prilikom izvođenja analize kako bi se utvrdila prihvatljivost ovog Zahteva, Komisija nije mogla uspostaviti verovatne veze između navodnih šteta i Projekta finansiranog od Banke. Zaključak Komisije je da Zahtev ne ispunjava kriterijume prihvatljivosti u svrhu Registracije. U svetlu gorenavedenog i u skladu sa Rezolucijom Komisije, njenih dopunskih Objašnjenja, kao i njenih Procedura za operacije, Komisija ne registruje ovaj Zahtev za Inspekciju.

Sa poštovanjem,

Gonzalo Castro de la Mata
Predsednik

Prilog

G-n Jim Yong Kim, Predsednik
Međunarodna banka za rekonstrukciju i razvoj

Izvršni direktori i Zamenici
Međunarodna banka za rekonstrukciju i razvoj

G-da. Nataša Dereg and G-n. Nikola Perušić
CEKOR

⁷ Vidi: Međunarodna banka za rekonstrukciju i razvoj, Međunarodna finansijska korporacija, Multilateralna agencija za garantovanje investicija: Okvir partnerstva za Srbiju za period između fiskalne godine 16 i 20. 22. maj, 2015., str. 44.